

DISPUTATIO PHYSICA
 CAUSIS COR-
 PORIS NATURALIS
 IN GENERE,

Quam

Divinâ adspirante Gratiâ
 In Florentissimâ VVittebergensi Academia,
 PRÆSIDE
 V I R O

Plurimum Reverendo, Praclarissimo Excellentissimoq;

DN. CONSTANTINO *Ztegra/*
 SS. Theol. D. Physices Professore Publico longè
 dignissimo, atqve Amplissimæ Facultatis Philo-
 phicæ h. t. DECANO Spectatissimo,

DN. Patrono, Præceptore ac Promotore
 maximoperè devenerando,

*placide συμφιλοσοφίων disquisitioni publice
 subjicit*

THOMAS Honsted/
 Lubecensis.

Ad diem X. Dec. Horis Matutinis

In Auditorio Majori.

WITTEBERGÆ,

Physica. 271, 96. Excudebat JOH. RÖHNERUS, Acad. Typogr. 1664.

Sächsische
Landesbibliothek
Dresden

Introductio.

Hyficam absolvit Partibus & Generali-
qvæ corpus naturale in genere considerat, ejusq;
causas & affectiones exhibit; & Speciali,
qvæ corporis naturalis species perpendit, earum-
que causas & affectiones representat, notissimum est è doctri-
nâ de Naturâ & Constitutione Physicæ. Qvia ergò Pars
physicæ Generalis duo cummaximè tradit, **Causas** nempe
& **Affectiones** Corporis Naturalis, ante omnia **Causas**
perpendamus habemus necessum, & qvidem primò *in genere*,
in hac; deinde verò *in specie* in subsequentibus disputationibus.
Sit igitur Bono cum DEO.

SECTIO PRIMA

Hujusq;

Caput Primum.,

Explicans

Definitionem Causarum Corporis

Naturalis in genere,

qvæ est

Causæ Corporis Naturalis sunt prin-
cipia; qvæ in esse illius influunt.

§. I. Communiter in principio statim Physicæ de Prin-
cipiis physicis, alienis, falsis & inexplicabilibus, ceu infra
tradituri sumus, agere solent, Melius verò & concinnius nos
de Causis Corporis Naturalis. Enimverò, qvia Physica est
Scientia, Scire autem est rem per causam cognoscere, qvemad-
modum Aristoteles ipse l. i. c. 2. & c. 14. Analyt. poster. scribit:

A. 2

intra-

ἐπίστασθαι διόμετα ἔναστον αἴπλως, οὐλαὶ μὴ τὸν συφιστικὸν τρόπον, τὸν καὶ συμβεβηκός, δέργαν τὸν τὸν αἰτίαν οἰώνεται γνώσκειν, διῆν τὸ πεῖργμα εἶναι, ὅτι ἐκείνες αἰτία εἶναι, καὶ μὴ ἀδέχεσθαι τὴν αἴτιαν εἶχεν, h. e. Scire putamus unamquamque rem simpliciter, non sophistico modo, id est, ex accidenti, cum putamus causam cognoscere, propter quam res est, ejus rei causam esse, nec posse eam aliter se habere; primò omnium causarum corporis Naturalis indagandarum probè veniunt, quas justo ordine excipiunt Affectiones. Illæ etenim ut essentialia corporis constituentia; Ita haec essentialia consequentia sunt.

§. 2. De Causis verò cum non minus agat Metaphysica & Logica, quam Physica, id non uno eodemque fieri modo, neminem, opinor fugit. Considerat enim Metaphysica Causas in actu signato, & quidem objectivè & principaliter; Logica directivè & instrumentaliter, prout inserviunt inquisitioni veri; At physica perpendit causas in actu exercito, id est, causas considerat non quaslibet, sed corporis naturalis. Quemadmodum verissimè B. Sperlingius in Institution. suis Lib. I. c. I. Sumitur, inquit, Definitum hic non latissimè & sub momento primo, sed pressius & sub momento secundo. Non omnis Causarum latitudo hic evolvenda, sed contractio ad corpus naturale instituenda. Metaphysicæ munus est, sub latissimâ illâ ratione pensiculare causam, Physica ad corpus naturale eam restringit. Quæ sententia quoque est B. D. Jacobi Martini, Theologi & Philosophi acutissimi, in disput. Phys. 2. thes. 3. seqq. Rasmus, agentis, & ejus satellites, omni conatu causarum doctrinam ex agro physico relegandam intendunt: Unde jam quæritur, ad quamnam scientiam tractatio de Causis pertineat? Respondemus autem, si diversus considerandi modus respiciatur, illam ad diversas disciplinas optimè posse referri. Logicus enim tractat de Causis, quatenus faciunt ad Syllogismum, & cum primis Apodicticum constituendum, inquit; eo medium terminum constituunt. Metaphysicus prout sunt affectiones entis & dividitur in causam & causatum. Physicus denique prout sunt principia corporis naturalis, quod ex materiâ & formâ constat, ceu principiis internis.

§. 3. Cate-

§. 3. Cæterum Definitio causarum accurata non est & Logica, hæc enim ex prædicamentis extrui solet & efformari, Causa verò Transcendens est, nec per se in Prædicamento: Talis tamen est quæ rei satisfacit, nullâ ratione cum communi illâ conferenda. Habetur enim in illâ *Genus*, Principium, qvod causâ latius & amplius est. Nam, ceu ipse *Aristoteles l. V. Metaph. c.i.* probat, omnis causa principium est, at non omne principium causa. Ad principiū sufficit processio, vel emanatio quāliscunq; & consecutio unius ad alterum; In causâ etiam unius in alterum influxus & ab altero dependentia accedat necessum est. Sic punctum principium linea est, non tamen causa, quia causa semper causat, & quidem cum dependentiâ; at posito punto, non statim ponitur linea, quia punctum causalem influxum in lineam non habet. Sic Aurora principium dîei, sed non causa est, quia non producit diem.

§. 4. Usq; adeò, vel causas cum principiis confundere, vel principia corporis naturalis ex finibus Phyficæ exterminare penitus, non sedet animo. Illius enim ratione, toti jam fuimus in asserendâ vindicandâq; latitudine aliquâ principii in respectu ad causam, unde causam quoq; per principium definitivimus, tanquam strictius per aliquod communius; Hujus verò quia principia triplicia propugnant, essendi, cognoscendi, fiendi ex *Aristotelis l. V. Metaphys. c.i.* ubi inquit, καὶ σῶν οὐκονὸν τῷν αἰρέχων, τῷ πεῖστον εἶναι, ὅτεν οὐ στῶν, οὐ γίνεται, omnibus principiis commune est, esse primum, unde aut est, aut fit, aut cognoscitur, & hoc modo describunt; Principium est primum, unde aliquid aut est, aut fit, aut cognoscitur; Sicq; principia essendi sunt ipsæ causæ corporum naturallium, ubi nomen diversum, res eadem: Minime omnium causarum tractatio principia excludit, sed includit. Quia præterea Principia cognoscendi incomplexa sunt alia, alia complexa, Incomplexa res ipsæ, quæ cognoscuntur vel à priori per causas, vel à posteriori per effectus: Ibi principia cognoscendi coincidere cum principiis essendi, cum per quæ quid constituitur, per ea etiam cognoscatur, materialiter convenire, formaliter differre, cum alio modo sint principia cognoscendi, alio

essendi, re non variante; Hic ab operationibus argumenta-
formari invicta ad potentias, à potentias ad essentias, dicimus
nos & asseveramus. Complexa verò qvia axiomata sunt
& enuntiationes integræ, huc adeò non spectant, ad subjecti
enim nostri essentiam non faciunt, sed Lectorem duntaxat
aut Auditorem instruunt, quo de nervosissimè disserit B. Sper-
lingius in Exercitat. Lib. III. Exercit. II. Prop. II. Principia
tandē fiendi sive transmutandi quo jure relegemus & ex Physi-
cā eliminemus, infra ejus rei tradituri sumus rationes proli-
xas juxta atq; prægnantes.

§. 5. *Differentiam* dat influxus in esse corporis natura-
lis. Ubi notetur omnino, quod influxus h̄ic non accipiatur
pro causatione speciali ipsius efficientis, sed pro generali &
communi influxu, quo qvævis causa in suo genere in effectum
influxit. Verbo: Influxus hic intelligitur tām intrinsecus qvām
extrinsecus: Causat enim & efficaci concursu effectum pro-
ducit non efficiens modò, sed forma etiam, materia & finis.

Caput Secundum *explicans* Definitionem Causarum Corporis Naturalis.

qvæ eſt
Dividuntur Causæ Corporis Naturalis
in Internas & Externas. Internæ sunt, qvæ
corporis naturalis essentiam ingrediuntur,
ut Materia & Forma.

Externæ sunt, qvæ corporis naturalis
essentiam non ingrediunter, sed extrinsecus
illud constituunt, ut Efficiens & Finis.

§. r. Qve-

§. 1. Quemadmodum Physicus tenetur ex officio & rei necessitate agere primò omnium de causis corporis naturalis in genere; Ita distincta causarum genera, cum locum habeant, non nisi in corpore naturali, hæc jure merito nunc explicanda plenius sunt. Qibus gemina habet non tantum quoad natu-ram & constitutionem Physicæ atq; causas corporis naturalis in genere, hactenus à nobis explicatas; verum etiam quoad harum divisionem Dn. Sagittarius P. olim P. Jenensis, quando ita scribit: Physica est scientia corporum naturalium, quatenus natu-ralia. Dividitur in Somatologiam Generalem & Specialem. Cujus divisionis fundamentum ex hoc fonte deduco: Physicæ subjectum est corpus naturale. Jam verò corpus naturale co-gnoscendum tūm secundum communem rationem, quatenus genus quoddam est latissimè patens, tūm etiam secundum pro-prias singularum specierum rationes. Hinc duæ hujus scien-tiæ constitutæ partes: una, quæ corpus naturale secun-dum communem rationem; altera quæ sub speciali ratione explicat. Prima & Generalis pars agit de corpore naturali in-genere, & primò de ejus principiis, secundò de ejus affectioni-bus. Principia sunt causæ, quarum vi quælibet res naturalis producitur. Suntq; duplia, Extrinseca & intrinseca. Ex-trinseca sunt, quæ rei essentiam non ingrediuntur, ut Efficiens & Finis. Efficiens omnium rerum physicarum, vel est primum, vel secundum. Primum est solus DEUS. Secundum est na-tura, illa nempe, quæ alias, naturata appellatur. Finis vel est universalis vel particularis. Intrinseca principia sunt, quæ es-sentiam corporis naturalis constituunt, ut Materia & For-ma.

§. 2. Est autem ipsa divisio hæc neutiquam Generis in-suas species; sicut enim causa non est verum genus, ita nec spe-cies hic dantur univocæ, sed quasi species; Fundamentum ve-rò suum habet in diversitate influxus. Quædam enim causæ, velut essentiales partes corpus naturale constituunt, quædam extrinsecus ad illud concurrunt: Illæ intra, hæc extra illud sunt. Omnes causæ effectum producunt, Efficiens & Finis, ut Scaliger loquitur, extra essentiam manendo: Materia & Forma.

Forma, unum fiendo. **Materia** est perfectibilis, **Forma** est perfectiva. Ita ergo ex Materiâ & Formâ unum fit, propterea, quia sunt causæ internæ, & mutuâ coordinatione inter se ultrò citroq; dantes & accipientes. *Seneca in Epist. 65.* sic habet: Causam Aristoteles putat tribus modis dici. Prima, inquit, causa est ipsa Materia, sine quâ nihil potest effici. Secunda, Opifex. Tertia, Forma, quæ unicuiq; operi imponitur, tanquam statuæ. Nam hanc Aristoteles idos vocat. Quarta quoq;, inquit, his accedit, Propositum totius operis. Quid sit hoc, aperiam. Æs prima statuæ causa est: nunquam enim facta esset, nisi fuisset id, ex quo ea funderetur duceretur. Secunda causa Artifex est: non potuisset enim æs illud in habitum statuæ figurari, nisi accessissent peritæ manus. Tertia causa est Forma: neq; enim statua ista Doryphorus aut Diadumenus vocaretur, nisi haec impressa illi esset facies. Quarta causa est faciendi Propositum, nam nisi hoc fuisset, facta non esset. Ubi notes velim, quod artificialia naturam non nisi ex parte solùm declarant. Rectissimè hinc *B. Sennertus Hypomn. I. c. 2. p. 12.* Exempla rerum artificialium, cum ex ligno sit scamnum vel statua, ex argillâ olla, ex cerâ globus, vel aliud, & similia, quæ afferunt, rejicienda omnia; cum actione illa physica non producantur, sed artis opera sint: Malè itaq; etiam Aristoteles ad Materiæ & Formæ naturam, Formarumq; originem explicandam sola ferè exempla ab artificialibus desumpta proponit, confer *I. 6. Metaph. c. 3. l. 1. Phys. c. 7. 69. &c.*

§. 3. *Causas internas corporis naturalis essentiam ingredi*, patet ex eo, quia corporis naturalis essentia simplex non est, sed composita è duabus causis, Materiâ & Formâ, quæ unam essentiam componunt: Sic anima rationalis & corpus humanum causæ sunt intrinsecæ hominis, puta, Filii, quia in ipso homine manent, hominisq; essentiam ingrediuntur ac constituunt. Rectissimè *Scaliger Exercit. 307.27.* de omni corpore naturali ait: Compositum est unum per alia. Quia pars ejus est, ut potentia; pars altera, ut actus. Est autem potentia receptiva, actus autem receptibilis. Item: Omne Ens nostrum, propter humilitatem naturæ suæ, plures habet causas, à quibus & suam quoq;

qvoq; essentiam, per quam est, conseqvitur: & diversitatem, per quam non est id, quod aliud est, neq; aliud est hoc, quod ipsum est. Iterum: Quâ ratione ex Materia & Formâ fiat unum, suprà declarabamus ex principiis Philosophi. Quidam alteram potentiam esse, aptam perfici: alteram actum, perficere aptum. Paulò post: Adeò divina res forma est, ut cum sit substantia, aliam totam sui impleteat substantiam ita, ut ex utrâq; fiat unum. Quare ulterior disquisitio morosi & sanguinis animi est. Humanæ enim sapientiæ pars est, quædam æ quo animo nescire velle.

§. 4. *Causas externas esse, quæ corporis naturalis essentiam non ingrediuntur, sed extrinsecus illud constituunt, constat ex eo, quia corpus naturale nec à seipso est, nec per seipsum, Habet ergo causam efficientem, habet causam finalem. Quæ causæ essentiam corporis naturalis non ingrediuntur. Omne Efficiens est extra suum effectum, est extra essentiam sui effecti, Parens Filii sui essentiam non ingreditur, sed extra Filii sui essentiam manet, alias Parens non tam Filium generaret, quam in Filium transmutaretur. Non ingreditur Architectus essentiam domi, quemadmodum nec DEUS essentiam mundi. Finis movet efficientem, ne temerè & frustra agat, sed nechic quidem essentiam corporis naturalis ingreditur. Ut enim corpus naturale non ex efficiente, sed ab eo, ita quod non ex fine sed propter finem est. Nec putandum, verba in descriptione causarum externalium, quibus hæc, effectum extrinsecus constituere, exprimitur superflua fortean esse nec ad rem. Enimvero ponendum aliquid erat, non tantum negandum, cum nuda negatio rationem causæ externaliæ non offerat. Falsum insuper est, finem extrinsecè non constituere corpus, quia enim quatuor sunt essendi principia, hæc omnia rem constituunt. Corpus naturale constituitur ex materia, per formam, ab efficiente, propter finem. Et eo ipso, quo finis est id, cuius gratiâ aliquid in esse constituitur, extrinsecè constituere dicitur. Ipsum vero nomen constitutionis primò quidem internis, secundò tamen externalis tribuitur causis. Rerumq; B. Sperlingius in Defens. Synops. Phys. & alibi: Quid*

qvid rei dat esse intrinsecè, illud rem constituit intrinsecè.
Causæ internæ rei dant esse intrinsecè, E. causæ internæ rem
constituunt intrinsecè. Qvicqvid rei dat esse extrinsecè, il-
lud rem constituit extrinsecè. Causæ externæ rei dant esse
extrinsecè, E. causæ externæ rem constituunt extrinsecè.
Qvomodo E. finis dat esse rei, eodem etiam modo consti-
tuit rem.

SECTIO SECUNDA *tradens*

Coniectaria Causarum Corporis Naturalis in genere *qvorum*

Primum.

itæ habet

Antiqvorum de Principiis Sententia in totum rejicienda non est.

Cum scripta antiquorum perierint, de sententiâ istorum
circa principia alii aliter sentiunt. Ex Aristotele vulgo hæc
ipsorum de principiis refertur sententia: Principia vel sunt unū,
vel plura, vel partim unum, partim plura. Unum vel est infi-
nitum, vel finitum. Infinitum vel mobile, ut Anaximandro,
vel immobile, ut Melisso. Finitum itidem vel mobile, vel im-
mobile. Mobile Heraclito, Thaleti Milesio, Diogeni, Hesio-
do, Anaximandro, Zenoni & aliis. Heraclito principium
est ignis, Thaleti Milesio aqua, Diogeni aër, Hesiodo terra,
Anaximandro, Vapor, & Zenoni ignis. Immobile Parme-
nidi, nec infinitum, nec finitum Xenophonti. Plura vero
vel numero finita, vel numero infinita sunt. Finita vel duo,
vel tria, vel quatuor, vel plura. Duo Parmenidi ac Boëthio,
Parmenidi ignis & terra: Boëthio ignis & aër. Tria Platoni,
magnum, parvum & unum, seu, DEUS, idea, Materia. Qua-
tuor Empedocli, ignis, aër, aqua & Terra, in quibus lis sit
& amicitia. Plura Pythagoræ, decem, contrarietates pri-
mae, fini-

ma^gnitudine & infinitum, par & impar, unum & multitudo, dexterum & sinistrum, mas & foemina, quiescens & quod movetur, rectum & obliquum, lumen & tenebrae, bonum & malum, quadratum; & alterâ parte longius. Infinita vel eadem genere, distincta figura & specie, ut Democrito, Leucippo & Epicuro, qui innumerâs statuerunt atomos, & immensum inane; vel genere distincta, ut Anaxagoræ, qui principia infinita fecit corpora similium partium confusa in chao. Partim unum, partim plura Anaximandro, Empedocli, Parmenidi, Zenoni, Anaxagoræ &c. *Hæc illa antiquorum Principia*, ab Aristotele damnata, à Peripateticis irrisa. Ubi nihil magis habemus in votis, quam ut Veterum suppeterent monumenta, in quibus sensum ipsorum inquirere possemus exactius ac felicius, quemadmodum, ad manum Aristotelis & Peripateticorum habemus libros, è quibus non solum verba, sed & sensum haurire plenius & ponderare valemus. Verum illorum scriptis eruditissimis nos esse destitutos dolemus nos maxiopere. Interim non parum nos erigit, vel ipsorum Peripateticorum quosdam, veritate, quæ ipsius vis est, coactos, confiteri ingenuè, Saniores veterum de principiis sententias fuisse, quam esse videntur. Quos addictos videbis apud B. Sperlingum, in Institut. suis Phys. l. i. c. i. q. 3. In quorum numero sunt Coimbricenses, Piccolomineus alii. Ac licet ridiculi, insani, inepti ac stulti putantur omnes, quod nunc unum fecere principium, nunc duo, nunc plura, nunc infinita, Tamen nec hoc, nec illud, nec istud à vero alienum. Quod bellè monstravit Idem Piccolomineus lib. i. de plac. Vet. Philos. Paucis comprehendam multa. Species mundi quoad nos infinitæ sunt. Quis enim numerum stellarum in cœlo, avium in ære, piscium in aquis, quadrupedum & reptilium in terrâ novit. Infinitæ hæ species, infinita etiam postulant principia. Canis enim non ex equi, neq; equus è quercus, sed species quævis è propriis nascitur principiis. Veteres specialia ergo sestantes, & ex infinitate rerum infinitatem principiorum inferentes, frustrâ ab eo, qui generalia curat, vexantur. Qui duo aut plura fecere principia, ad materiam, formam,

DEUM aut aliud quid respexere. Tutissimè enim duo sta-
tuuntur principia, Materia & forma, si internas respicias cau-
fas. Sat tutò etiam tria ponuntur principia, si externam cau-
sam, à qvâ & ad qvam omnia, adjungas internis. Unum ve-
rò est principium, si intendas principium sine principio, cau-
sam sine causâ, finem sine fine.

Secundum.

Descriptio illa principiorum Physico-
rum, si modò descriptio, non nisi ex am-
biguis & falsis conflata est.

Quemadmodum commune illud cacoëthes è qvavis A-
ristotelis linea cuendī definitionem Interpretes hujus tenet,
sæpius contra & præter Aristotelis, uti nos opinamur, mentem
proq; illâ tanquam pro aris ac focis dicant: Ita circa do-
ctrinam de principiis physicis Idem Interpretibus Aristotelis
obtingere, res ipsa loquitur. Qvia enim Aristoteles l.i. Phys.
c.6.1.42. hæc habet, ὅμηρον τὸν ταῦτα πως πάντας ποιῶσι τὰς
αἰχάς, δῆλον, καὶ τῷτο εὐλόγως. Δεῖ γὰρ τὰς αἰχάς μήποτε εἴ-
δολούλων εἶναι, μήποτε εἴδολών, καὶ σκοτεῖα τοτε πάντα, i.e. O-
mnes igitur, qvodammodo ea, qvæ contraria, principia sta-
tuere, manifestum. Atq; hoc rationi consentaneum, opor-
tet enim principia nec ex se invicem esse, nec ex aliis, &
ex ipsis omnia; Exinde principia physica, ita definiunt:
Principia sunt, qvæ nec ex se invicem sunt, neq; ex aliis,
sed ex qvibus omnia: Mox dividunt in Constitutivum &
Transmutativum; Constitutivum in Activum & Passivum,
Illud Forma; hæc materia est: Transmutativum, Privatio.
Tandem singula probare satagunt & immane quantum la-
borant. In definitione asserendâ tria explicare so-
lent: Principium seulipsum definitum, Terminum Ex, Termini-
num sunt. Circa primum Tris agitant. Primum, an
principium physicum hæc definiatur, an verò qvodvis prin-
cipium.

cipium primum, qvorum illud ajunt Conimbricenses, in lib. 2.
Phys. Arist. c.5. q.1. p. m. 154. hoc propugnat Mendoza Phys.
Disp. 1. Sect. 1. p. m. 217. contra Conimbricenses, illiq; adstipulatur Piccolominus l. i. Phys. p. 184. Secundum, An principium ab Aristotele h̄c definitum sub se continet Materialm, Formam & privationem, an formam & privationem tantum. Prius asserunt Conimbricenses l.c. & cum his Toleatus, Ruvio, alii: Posterius urget cum Themistio Piccolominus. Tertium An principium hoc sit generationis & constitutionis simul, an verò generationis tantum. Ubi illud iterum affirmant Conimbricensis & Complutenses; hoc ait, Zanardus disp. 2. qvæst. 1. p. II. Circa Secundum dissentunt qvammaxime. Terminum enim Ex uno eodemq; modo ubiq; sumi, volunt Conimbricenses, Complutenses, Ruvio, alii; Diverso, Toletus. Circa Tertium qværunt, an terminus sunt abstracte, an concretè, an utroq; modo sumendus, & an idem, qvod fiunt, an idem, qvod constant, an utrumq; significet? Qibus de pugnant inter se Conimbricenses & Mendoza & utriusq; partis asseclæ. In divisione vindicanda litigant acriter Interpretes, an illa sit analogi in analogata, qvod ex Alberto, Averrhœ, & Avicenna probant Conimbricenses; an æqvivoci in æqvivocata, qvod vult Mendoza. Sic non minimalis est, qvando privatio principium generationis sit? Num ante generationem, an in generatione, an post generationem. Quo de certant iterum Conimbricenses & Mendoza. Pluribus aliis adducendis ut superseedamus jam. In probandis tandem hisce principiis toti hoc modo sunt. Unum principium non sufficiens esse dicunt, qvia principia ex hypothesi Aristotelis debeant esse contraria. Unum autem sibi ipsi contrarium non est. Ab infinitis abhorrere scientiam. Nec duo sufficere, qvia duo contraria se mutuò interimant & nullum contrarium, sibi simile efficiat. Tertium ergò reqviri, qvod utriusque pugnam suscipiat & subjectum sit duorum principiorum contrariorum. Tandem qværunt, an probatio instituen-

da apodicticè, an dialecticè, an Sophisticè, qvorum illud
Liccolominéus, istud *Zabarella*, hoc *Complutentes* propugnant.
Et ita habet definitio, divisio & probatio principiorum
physicorum, prout ab Interpretibus Aristotelis proponi &
institui solet. Ex qvibus omnibus oppidò qvām clare
elucescit, qvām frivole & turpiter tractentur principia, inq;
horum tractatione regnent non nisi dubia, ambigua, falsa.
Qvæ vel recensuisse, est refutasse, refutata tamen singula,
eqvidem solidissimè, videre qvivis potest apud *B. Sperlin-*
gium l.c. q. I. § 2. Quo cum dolemus meritò, iqvod circa
Principia physica tot litigia. tantaq; extiterint, qvæ bis mil-
le annis, qvibus hactenus in Physicâ tot acutissima ingenia,
& tot pertinacissima ingeniorum studia laborârunt, compo-
ni neqviverunt.. Et placent adeò mihi verbæ, in qvæ *Seba-*
stianus Baso Medic. D. qui se assiduum in legendis inter-
pretibus Zabarella, Conimbricensibus, Toledo, Alejandro
Philopono; Themiſtio, Averrhœ, Avicenna, Thomæ, Sco-
to, Nominalibus, Realibus, Græcis, Arabibus & Latinis
fuisse ait, hoc modo tandem erumpit.: Si Aristotelis prin-
cipia, multaq; alia qvæ tanquam oracula multi venerantur,
non modò sunt incerta, nullisq; firmis rationibus freta; sed si
inexplicabilia; si sensui atq; rationi repugnantia, si necessa-
rias atq; inevitabiles contradictiones trabentia, petimus, ut ab
illis licet recedere.

Tertium, Privatio Peripateticorum figmentum est.

Sermonem hîc nobis esse non de privatione illâ Logicâ
seu Metaphysicâ, qvæ est absentia rei inesse debitæ in subje-
cto capaci, estq; vel totalis vel partialis, ac cum primis sub-
jectum habile & tempus determinatum reqvirit, quo ipsa
à negatione differt, qvilibet, opinor, animadvertisit: sed
physicâ illâ, qvam definiunt per carentiam formæ in subje-
cto

cto cum aptitudine materiae ad eam recipiendam; vel per absentiam formae in materia cum potentia proxima ad eam. Et hanc ipsam Privationem segmentum esse, ex eo constat, quia locum habet nec in parte Generali, cum in hac tradantur principia constitutionis, non generationis, hujus autem Principium, sicut adeo particolare, non omnibus corporis naturalis speciebus competens, patentibus ipsis Peripateticis, sit privatio; nec in parte speciali, cum nec generationis sit principium, hanc si penitus adspiciamus. Enim verò nondatur Privatio ante generationem, quia proxima potentia & sufficiens dispositio ad formam nondum adest, immo forma tunc adesse non debet; nec post generationem, quia forma tunc adest, privatio autem est absentia formae; nec etiam in ipso generationis actu, cum generatio sit formae introductio. Adde quod si Privatio est principium, id vel erit, quando est, vel quando non est; non, quando non est, quod per se est manifestum; non etiam quando est, quia tum non potest esse generatio, haec enim non est sine forma. Formae verò opponitur privatio, nec cum ea simul consistit. Privatio, scribit, Adrian. Heereboord disput. select. 34. quae de formis est Prima th. 4, segmentum est, quod sic ostendit (assumita autem hypothesin Aristotelis de elementorum transmutatione): In transmutatione aquae in aerem, necessariò juxta Peripati doctrinam dandum est necessariò aliquod instantis, in quo & non ante, forma aquae recedit. Ut enim generatio, sic & corruptio fit in instanti: forma siquidem est indivisibilis & tota accedit, receditque in momento. Benè habet. Ante illud igitur instantis iu aqua nulla erat privatio, jam verò cum avolat forma aquae, advenit aeris forma, vel in eodem instanti, vel in diverso. Si in eodem, nulla intercedere potest privatio, siquidem ante illud aqua non erat privata formâ suâ, & in illo instanti admittit formam aeris: itaque hoc pacto concidit privatio. Sed oritur interim major difficultas. Quomodo in uno & eodem instanti eadem materia aquae possit habere duas formas specificas aquae & aeris.

&cætis. Cujus difficultatis nulla solutio dari potest, stante physices Peripateticæ constitutione. Sin dicas, hoc fieri diversis instantibus, intercedente aliquo privationis tempore, subvertes hoc dicto Phys. Aristot. fundamenta, quæ volunt, Impossibile esse, ut materia vel ad momentum informis existat. Qvare cedat foro *Privatio &c.* Ac licet *Conimbricenses*, contradictoriè tamen minusq; aptè, potent, in ipso generationis punto privationem dari & perire; Illos tamen rectè *Mendoza* hisce refutat, In uno instanti reali, inveniens, non possunt componi formæ & ejus privatio, qvia eadem res simul esset & non esset. Præterea, generationem explicari quām optimè posse absq; privationis figmento, per quatuor scil. causas, Materialem, formalem, efficientem ac finalem saniores omnes nōrunt, eqvidem accuratissimè. Quemadmodum etiam falsum est, principia esse contraria. Nunquam enim forma est contraria materia, nec hæc illi. Hinc rectissimè *Foxius l.i. de Nat. Phys. c.7.* scribit : Nec obstat huic sententiæ (*qvod privatio non sit tertium principium physicum*) qvod principia rerum contraria esse dicantur, cum in qualitatibus elementaribus id fiat, non in aliis rerum initiis, atq; hæc sit ignota plerisq; hominibus præter physicos hypothesis. Qvam in rem plura afferre iustituti nostri ratio vetat. Qva propter concludimus cum verbis *B. Philippi l.i. Phys. p.2.* Unde, inqventis, Aristoteles privationem exsulpsit! Prodigii simile videtur privationem inter principia numerare, qvæ defectum magis significat, quām vim gignendi aliqvid.

תְּנִשֵּׁת :